

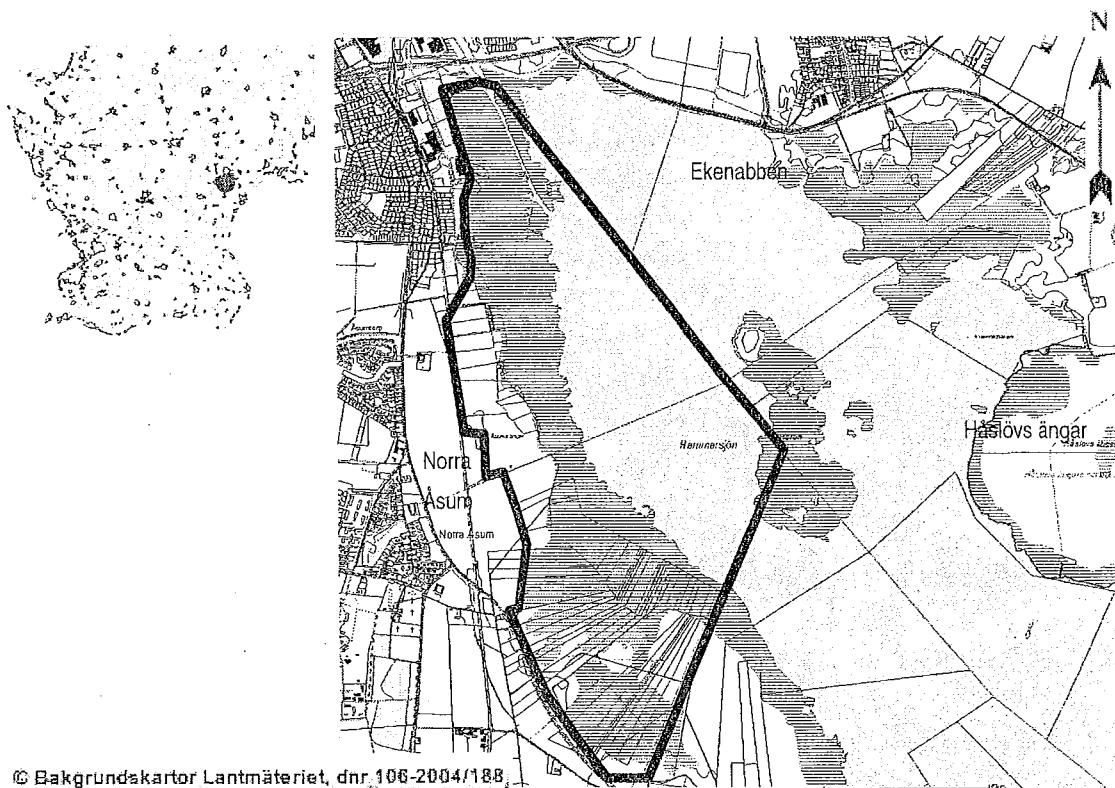
Bildande av naturreservatet Åsums ängar och Åsumallet i Kristianstads kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som begränsas av mitten av den svarta heldragna linjen på bifogade karta (bilaga 1) som naturreservat.

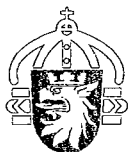
Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro/Bankgiro	E-post, www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 22 83	6 88 11-9	skane@lansstyrelsen.se
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 22 83	5050-3739	www.lansstyrelsen.se/skane

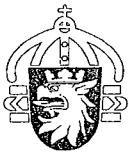

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Åsums ängar och Åsumallet
Kommun	Kristianstad
Dos-ID	1005571
Gränser	Områdets begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogade karta (bilaga 1)
Fastigheter	enligt förteckning (bilaga 2)
Markägare	Staten, Kristianstads kommun och privata markägare
Läge	Omedelbart SSV om Kristianstad
Kartblad	Topografiska kartan: Kristianstad 3D SO Ekonomiska kartan: 3D 1j Norra Åsum (033 19) 3D 2j Kristianstad (033 29)
Koordinater	X: 448270 Y:6206165 (SWEREF 99)
Naturgeografisk region	Nr 7: Skånes sediment- och horstområden
Vattenförekomst	Hammarsjön
Natura 2000-områden	
Fågeldirektivet	SE0420145 Hammarsjöområdet
Habitatdirektivet	SE0420254 Åsumallet, SE0420309 Hammarsjön
Regleringsföretag mm	Nedre Helgeåns regleringsföretag av år 1936 Hedentorps invallningsföretag av år 1921 Åsumtorps torrlägningsföretag av år 1957 Åsums ängars dikningsföretag I-III av år 1947 Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde (Helgeån)
Areal	ca 449 ha, varav landareal ca 281 ha och vattenareal ca 168 ha
Förvaltare	Kristianstads kommun

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla välhävdade strandbetesmarker och slåtterängar med lång hävdkontinuitet, av betydelse för flera hävdberoende, hotade och hänsynskrävande djur- och växtarter, präglad av Helgeåns och Hammarsjöns vattenståndsfuktuationer, bevara och utveckla bladvass- och videområden, sumpskogsmiljöer samt sjömiljöer med olika växt- och djurarter som är beroende av dessa naturtyper samt bevara och utveckla ett våtmarksområde av internationellt intresse.

Syftet nås genom att:

- hålla en god betes- och slåtterhävd på strandängarna och att avveckla buskage i kantzonen mellan strandäng och sjö
- bibehålla sjöstrandsnår bestående av framför allt olika arter av Salix
- bibehålla och inom lämpliga delar utveckla sumpskogsmiljöer dominerade av al
- skydda de hydrologiska förhållandena och de fluktuerande vattennivåerna,
- upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för inom området förekommande arter enligt EU:s fågeldirektiv,
- gynna de i området förekommande rödlistade arterna,

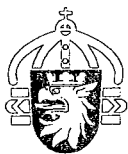
Nya kunskaper om rödlistade arter och hotade naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär såsom att plöja, gräva, schakta, muddra, fylla ut, dämma, invalla, bedriva husbehovstäkt eller anlägga brygga,
3. dra fram luftledning,
4. omföra hagmark eller ängsmark till åker (eller kultiverad betesmark),
5. bedriva vasstäkt,
6. avverka träd och buskar, samt avverka eller bortföra död ved från skogsmarkerna,
7. plantera eller så buskar, träd eller för området främmande växtarter eller sätta ut för området främmande djurarter,

8. bedriva jakt på sjö- och våtmarksfåglar inom fastigheter som ägs av Kristianstads kommun och staten genom Naturvårdsverket,
9. bedriva jakt inom samfälligheten Norra Åsum s:23
10. uppföra vilthägn,
11. hålla djur i betesfällorna under perioden 1 december – 25 april,
12. bedriva stödutfodring ,
13. odla Salix på befintliga åkrar.

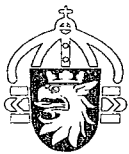
Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

14. dra fram markledning, utom på åkermark,
15. gödsla eller tillföra gödselmedel, jordförbättringsmedel eller kemiska bekämpningsmedel,

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet

1. utmärkning av och upplysning om reservatet,
2. röjning, gallring och avverkning av träd och buskar samt behandling av gräsvegetation (tuvtåtel, starr, bladvass mm) genom slaghackning, fräsning eller bränning inom betes- och slättermark,
3. skötsel av betesmarker innefattande årlig betesdrift, uppsättande och underhåll av stängsel och vattningsanordningar,
4. skötsel av slättermark innefattande slätter samt borttagning av höet,
5. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet,
6. uppföljning av områdets skötsel och miljöövervakning.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

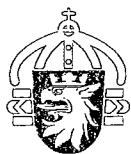
1. gräva, borttaga, täcka över, borra, mejsla, måla eller på annat sätt skada block, stenmurar, levande eller döda träd, buskar och stubbar,
2. bortföra död ved, fälla eller på annat sätt skada träd och buskar,
3. göra upp eld,
4. rida,
5. tälta eller för övernattning ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande,
6. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift, snitsel, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar, gränsmarkeringar, markera båtled genom sjön samt sjömärke undantagna,
7. lägga upp båt eller annan farkost.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

8. fånga eller samla in insekter eller andra djur, eller på annat sätt störa djurlivet,
9. anordna militära övningar, tävlingar, läger- eller annan övningsverksamhet.

Föreskrifterna under A ska inte utgöra hinder för åtgärder

- i samband med skötsel av området samt anordnande av information och tillgänglighet i området eller
- för drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar tillhörande kommunen, teledistributör eller eldistributör,
- för hållande av djur i betesfällorna under perioden 1 december - 25 april, under förutsättning att detta föregås av ett samråd med reservatsförvaltaren
- att bedriva stödutfodring, i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning, på platser som överenskommits med reservatsförvaltaren
- för nyttjande av bevattningsdiken och andra befintliga bevattningsanordningar på fastigheterna, samt nyttjande, underhåll och utbyte av el- och vattenledningar i anslutning till dessa.

- att rensa befintliga diken, under förutsättning att rensningen sker på ett sätt som minimerar skadorna på kringliggande mark, att rensningsmassor jämnas ut, att rensning undviks under fåglarnas häckningstid (mars-juni) samt att rensningen föregås av ett samråd med reservatsförvaltaren
- för Nedre Helgeåns regleringsföretag att utföra de muddringar och rensningar i Hammarsjön som kan krävas enligt företagets åligganden genom förrättning under förutsättning att åtgärderna sker på ett sätt som minimerar skadorna och dessa undviks under fåglarnas häckningstid (mars-juni) samt att åtgärderna föregås av ett samråd med reservatsförvaltaren,
- för Kristianstads kommun att, efter tillstånd av Länsstyrelsen, etablera grundvattentäkter, utföra ledningsdragningar och servicevägar som krävs för Kristianstads kommuns framtida vattenförsörjning,
- för Kristianstads kommun att utföra fortsatt vassröjning och annan skötsel enligt åtaganden redovisade i Koncessionsnämndens för miljöskydd beslut 1981-04-28 och enligt av Länsstyrelsen fastställd skötselplan
- för normalt underhåll av vägar.

Föreskriften A 2, vad avser plöjning, samt A 14 gäller ej de ytor som anges som åker på karta, bilaga 1.

Föreskrifterna under C ska inte utgöra hinder

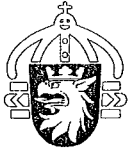
- för åtgärder i samband med områdets skötsel i enlighet med av Länsstyrelsen fastställd skötselplan eller för att uppföra informations- och reservatsskyltar, gränsmarkeringar, sjömärken eller markera båtled genom sjön.

Föreskrifterna C 2 och C 3 ska inte utgöra hinder mot av brukaren eller reservatsförvaltaren återkommande städning och eldning av uppflutna grenar mm samt uppfluten vass på betes- och slåtterängar efter vinterns översvämningar.

Föreskriften C 8 ska ej utgöra hinder mot fiske och jakt enligt gällande bestämmelser.

Föreskriften C 4 gäller inte ägare, brukare eller annan nyttjanderättshavare av fastighet som omfattas av reservatet.

För de delar av reservatet som omfattas av Natura 2000 krävs tillstånd enligt Miljöbalken för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområdet och som kan inverka negativt på gynnsam bevarandestatus avseende förkommande arter och livsmiljöer som berörs av direktivet.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Beskrivning av området

Reservatet omfattar land- och vattenområden utmed nedre Helgeåns våtmarksområde längs västra sidan av Hammarsjön. Arealen uppgår till 449 ha.

Den centrala delen av området karaktäriseras av öppna betes- och slåtterhävdade strandängar, kantade av vidsträckta bladvassområden mot Hammarsjön. I norr och söder finns igenväxande blöta marker med omfattande bladvass- och videdominerade strandsnårsområden. I norr finns vid Helgedal ett mindre alskogsparti, medan den södra delen domineras av Ramsarområdets största sumpskogsområde, Åsumallet. Ett flertal diken leder vatten genom området.

På strandängarna finns vegetationstyper som tuvtåtelängar, gräs-lågstarrängar och högstarrängar samt mindre inslag av kalkrikkärr.

De tidvis översvämmade betes- och slåtterhävdade inlandsstrandängarna vid Åsum är viktiga livsmiljöer för många fåglar och här häckar bl a flera hotade, hävdberoende arter, t ex sydlig gulärta, skedand och årta. Under vår, höst och vinter utgör strandängarna viktiga rastmiljöer för änder och gäss. På strandängarna har några rödlistade jordlöpare har påträffats. I ett rikkärr finns en mycket skyddsvärd lokal för ovanliga landsnäckor, bl a de sällsynta och rödlistade arterna större agatsnäcka *Cochlicopa nitens* och kalkkärrgynsnäcka *Vertigo geyeri*.

Åsumallet utgörs av en större sammanhängande aldominerad sumpskog med god tillgång på död ved. Inom området finns klibbalstrandskog, sumpsnårskog av videört-typ och sumpkärr av högstarrört-typ. I sumpskogen har bl a indikatorarterna bäckbräsmå, tvåblad och skägglav påträffats och inom området häckar även mindre hackspett.

Mot sjön har utbredda högvassar av tät bladvass-typ brett ut sig, särskilt i norr där stora, delvis gungflyartade, vassområden utvecklats mellan mudderrännan och land. De ohävdade våtmarkernas växt- och djurliv är fortfarande till stora delar outforskade men området bör kunna hysa många intressanta arter. I mer öppna igenväxningsmarker har karaktärsarter som gräshoppsångare och rosenfink noterats, medan rördromen (EU-prioriterad art enligt Fågeldirektivets annex 1), skäggmesen, småfläckiga sumphönan och vattenrallen regelbundet förekommer i bladvassbältet mot sjön.

I den grunda slättsjön Hammarsjön växlar leriga bottnar med utbredda fasta sandbottnar och i norr och väster finns också mycket dy. I norr domineras sjön av bladvassar och flytbladsvegetation, karaktäriserad av gul och vit näckros,

Nedre Helgeåns vattensystem hyser ett stort antal fiskarter och den grunda, vegetationsrika Hammarsjön utgör en av Sveriges artrikaste fisksjöar. I sjön häckar många slättsjöanknutna arter och Hammarsjön utgör en av landets viktigaste häckningslokaler för den rödlistade svarttärnan. Sjön och dess omgivning är även viktiga rast- och övervintringslokaler för många fåglar, bl a änder, gäss, vadare och rovfåglar.

Ärendets handläggning

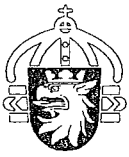
Länsstyrelsen har efter samråd med Kristianstads kommun tagit initiativ till reservatsbildningen. Dokumentation samt förslag till reservatsbeslut och skötselplan har på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län utarbetats av naturvårdskonsult Elisabet Wallsten. Under beredningen av ärendet har allmänt informationsmöte genomförts med berörda markägare. Därutöver har även underhandsdiskussioner förts med några markägare, förvärv av en del markavsnitt skett och jakten inom ett större samfällt område i Hammarsjön lösts in genom utbetalande av intrångsersättning.

Markägare, övriga kända sakägare och berörda myndigheter har förelagts att inkomma med erinringar mot förslaget. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden finns i bilaga 3.

Skälen för beslutet

Åsums ängar och Åsumallet ligger inom nedre Helgeåns våtmarksområde.

- **Ramsarområde:** Området utgör del av större område som omfattas av den internationella Ramsar-konventionen för skydd och bevarande av våtmarker
- **Biosfärområde:** Området omfattas av det av Unesco godkända biosfärområde Kristianstads Vattenrike
- **Natura 2000 SCI (EGs habitatdirektiv):** Vattenområdet inom det föreslagna reservatet ingår i ett större Natura 2000-område , SE0420309 Hammarsjön.
- **Natura 2000 SPA (EGs fågeldirektiv):** Hela området ingår i ett större Natura 2000-området, SE0420145 Hammarsjöområdet
- **Riksintresse för naturvård:** Området omfattas i sin helhet av riksintresse för naturvården (N64 Helgeåns nedre lopp)
- **Angränsar till andra naturreservat:** Området gränsar i söder till naturreservatet Hovby ängar.

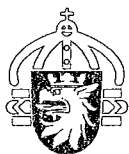
- **Nationellt särskilt värdefullt vatten:** Hammarsjön har utpekats som ett nationellt särskilt värdefullt vatten (värdefullaste klassen). Delar av området omfattas av strandskydd.
- **Bevarandeplan för odlingslandskapet:** Området omfattas av den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet – NBO (Araslövssjön- Vinnöån-Hammarsjön-Helgeåns nedre lopp-Norre fälad).
- **Myrskyddsplan för Sverige:** Ett mindre kärr omfattas av Naturvårdsverkets Myrskyddsplan för Sverige.
- **Sumpskogs- och naturvärdesobjekt:** Skogsstyrelsen har utpekat ett naturvärdesobjekt och flera sumpskogsobjekt i området.
- **Länsstyrelsens natur- och kulturmiljövårdsprogram:** Pekas ut i Länsstyrelsens natur- och kulturmiljövårdsprogram, objekt 50 i Kristianstads kommun, Hammarsjön
- **Kulturmiljöprogram:** Merparten av området ingår som ett kulturmiljöstråk (Helgeå) i länsstyrelsens kulturmiljöprogram.
- **Tätortsnära natur:** Området ingår i programmet Närmare till naturen i Skåne och i Genomförandeplanen för skydd av tätortsnära natur i Skåne 2010-2015
- **Åtgärdsprogram för Skånes rikkärr.** I området ingår ett av de rikkärr som prioriteras i programmet.
- **Important Bird Area.** Området ingår i av BirdLife International utpekade IBA(Important Bird Area)-område SE063.

I de treåriga *Handlingsprogrammet för Naturvård i Kristianstads Vattenrike*, vilka utarbetats i samarbete mellan Länsstyrelsen i Skåne län och Kristianstads kommun, har västra sidan av Hammarsjön givits hög prioritet beträffande säkerställande och skydd.

Åsums ängar, Åsumallet och västra delen av Hammarsjön har stora zoologiska och botaniska värden. Utmärkande är förekomsten betes- och slåtterhävdade strandängar samt sumpskogar som regelbundet översvämmas.

Variationen av naturtyper med hävdade fuktiga till torra fodermarker, med inslag av rikkärr, bladvassområden, igenväxningsområden, lövsumpskogar och sjöytor, har bidragit till en rik biologisk mångfald av fåglar, insekter och andra djurgrupper samt kärlväxter. Landformerna, de årliga vattenståndsvariationerna och förekomsten av låglänta utströmningsområden gör att området har ett stort naturgeografiskt, geologiskt och hydrogeologiskt värde.

Området är av kulturhistoriskt värde genom att de utgör Åsums bys ängsmarker med lång hävdkontinuitet.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreservat.

Länsstyrelsen gör den bedömningen att ordningsföreskrifterna för naturreservatet är av så begränsad omfattning att de inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning ((1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av Länsstyrelsen i särskilt beslut i samband med reservatsbildningen.

Förvaltning

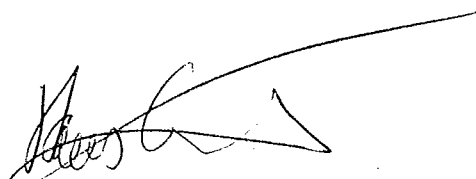
Kristianstads kommun är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

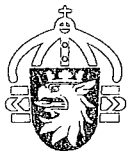
Naturreservatets gränser ska märkas ut enligt naturvårdsverkets anvisningar.

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, miljödepartementet, se bilaga 4.

Detta beslut har fattats av länsöverdirektören Göran Enander. I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit miljödirektör Elisabeth Hellmo, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, planhandläggare Tobias Röös, länsassessor Ursula Gårdendahl och naturvårdshandläggare Hans Cronert, föredragande.

Göran Enander

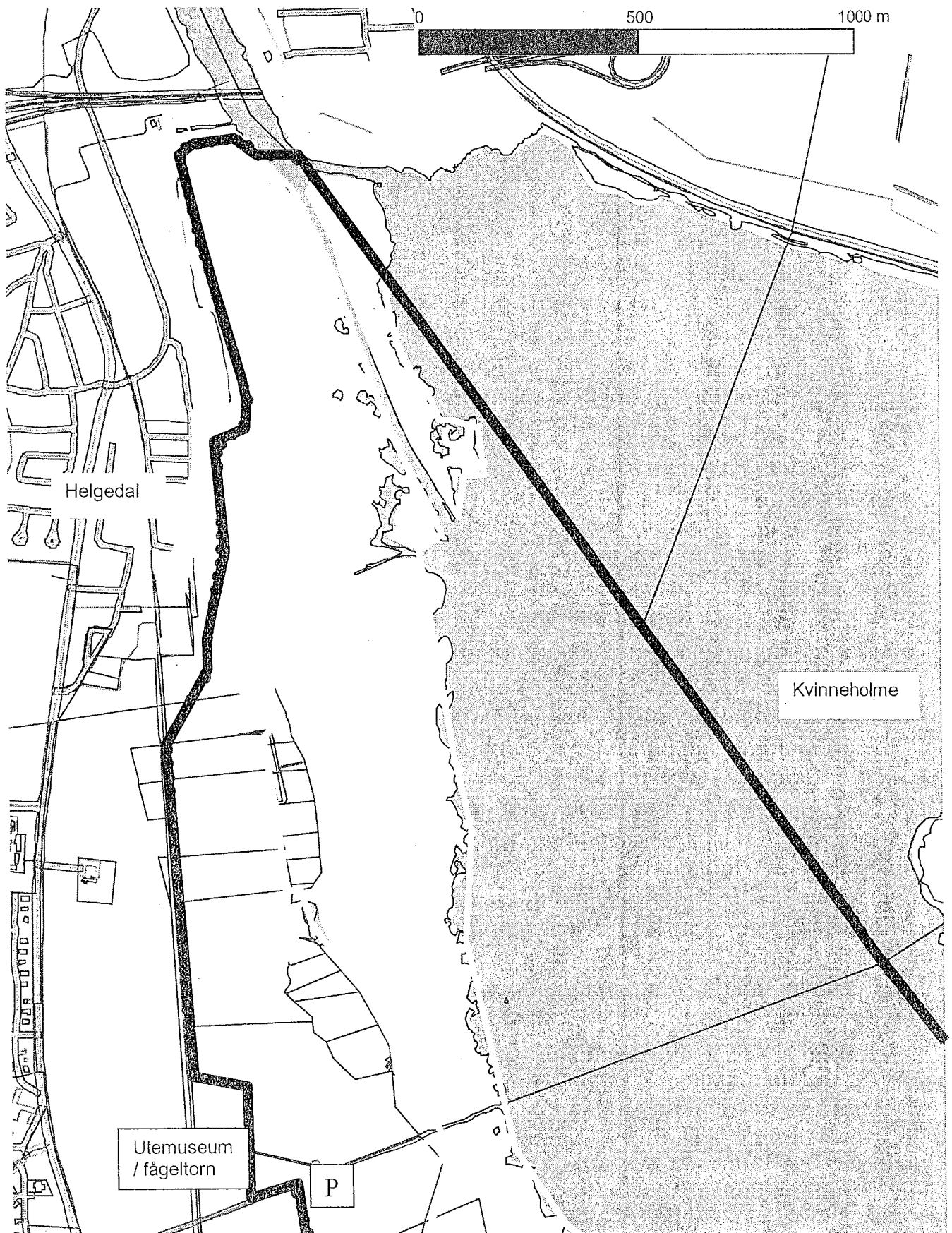

Hans Cronert

1. Karta med reservatets avgränsning, yta som utgör åker/träda, samt plats för bevattningspumpar vid tillfället för reservatsbildning
2. Fastigheter och ägare
3. Inkomna yttranden och Länsstyrelsens bemötande
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Reservatskarta (norra delen)

- med gräns för reservatet och jordbruksbevattningspump (P) vid tillfället för reservatsbildning

2011-10-20

Reservatskarta (södra delen)

- med gräns för reservatet, yta som utgör åker/träda (rutnätsskafferad) samt jordbruksbevattningspump (P) vid tillfället för reservatsbildning

